

انواع و کارکرد تعاونی‌ها

(رشته علوم اجتماعی)

دکتر محمد آراسته‌خو

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صوری جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و **کمک درسی** (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

فهرست

شش

دیاچه

۱	فصل اول. کلیاتی درباره‌ی نوع‌بندی تعاونی‌ها
۱	۱-۱ مبادی نوع‌بندی به‌طور کلی و نوع‌بندی تعاونی‌ها
۲	۱-۲ تعریف و ویژگی‌های عام تعاونی‌ها
۲	۱-۲-۱ تبیین تعاونی‌ها
۴	۱-۳ اهمیت و نقش نوع‌بندی تعاونی‌ها
۶	۱-۴ ضوابط مختلف نوع‌بندی تعاونی‌ها
۹	۱-۵ سطوح نظری و تجربی پژوهش‌های مربوط به تعاونی‌ها
۱۱	۱-۶ انسان، علم و تکنولوژی در رابطه با تعاونی
۱۳	۱-۷ جنبه‌ها و رهیافت‌های تعاونی‌ها
۱۶	۱-۸ تحلیل، ترکیب و ارتباط‌های امور انسانی - اجتماعی در رابطه با تعاونی‌ها
۲۰	۱-۹ تعاون و تعاونی در خدمت توسعه

۲۵	فصل دوم. انواع تعاونی‌ها بر پایه‌ی ضوابط مختلف
۵۱	۲-۱ انواع تعاونی‌ها بر مبنای وضع حقوقی اعضاء سازمان تعاونی (حقیقی یا حقوقی)
۶۶	۲-۲ انواع تعاونی‌ها بر مبنای گستره فعالیت تعاونی (یک منظوره و چندمنظوره)
۷۶	۲-۳ انواع تعاونی‌ها براساس بخش‌های اقتصادی مورد عمل تعاونی‌ها (صنعت، کشاورزی و خدمات)
۸۱	۲-۴ انواع تعاونی‌ها بر پایه‌ی زمینه‌ی فعالیت تعاونی‌ها (تولیدی، توزیع و مصرف)
	۲-۵ انواع تعاونی‌ها بر مبنای نوع فعالیت نوع فعالیت تعاونی‌ها (مصرف، مسکن، تهیه و توزیع، اعتبار، صیادی، معادن، حمل و نقل و ترابری، تولید صنعتی، کشاورزی و دامداری)
۹۳	

۱۰۵	فصل سوم. کارکرد و وظیفه‌ی تعاونی‌های مختلف در جهان و ایران (با توجه به قانون اساسی)
۱۶۱	۳-۱ تفاوت کارکردی تعاونی‌های سستی و رسمی
۱۶۳	۳-۲ کارکرد تعاونی‌ها در بخش روستایی و تولید کشاورزی
۱۹۴	۳-۳ کارکرد تعاونی‌ها در بخش شهری و تولید صنعتی
۲۰۵	۳-۴ کارکرد تعاونی‌ها در بخش خدمات و نیازهای خدماتی جامعه
۲۱۱	۳-۵ تعاونی‌های سستی و تعاونی‌های نوین (مدرن)

دیباچه

پس از تألیف و تدوین کتاب «تأمین و رفاه اجتماعی» مقرر گردید تا کتابی تحت عنوان «انواع و کارکردهای تعاونی‌ها» تألیف و تدوین نماییم.

در این زمینه‌ها مقالات، نشریه‌ها و کتاب‌های متعددی داشته‌ایم که هر یک به‌نوبه‌ی خود بازنمای جهات و جنبه‌هایی از تعاون و تعاونی بوده است.

انواع تعاونی‌ها از یکسو و کارکردهای ساده، مرکب، مثبت و آشکار آنها در رابطه با ساختارهای آنها از سوی دیگر و به‌ویژه در ارتباط با مقتضیات اقتصادی، فرهنگی، علمی، تربیتی هر جامعه (بزرگ و کوچک) اهمیت خاص دارد و می‌تواند مسئله‌ی مورد بحث را با روش پژوهشی متنوع و پیشرفته مورد تدقیق و تعمیق قرار دهد و اذهان کنجکاو و پرسنده دانش‌پژوهان و محققان را مولد و پویاتر سازد.

همچنین کاوش به‌منظور رهگشایی‌های نو و حل مسائل و مشکلات آشکار و پنهان می‌تواند اثربخشی و کارایی (بهره‌وری) تعاونی‌های موجود و ممکن‌الوجود را تسریع گرداند و برای سئوال‌های بسیار، پاسخ‌های لازم و محققانه ارائه دهد؛ لذا تألیف چنین کتابی نه تنها ضروری، بل از حساسیت ویژه برخوردار است.

شک نیست که متدولوژی (روش‌شناسی) علوم و دانش‌های خاص و هدایت شده همواره تجدیدنظر و دیدار و تمهید حرکت‌های پژوهشی، بر پایه‌ی تفکر مولد و سنگین را توصیه و تأکید می‌کند و در جامعه‌ی کشوری ما با توجه به مسائل عدیده فرا راه مشارکت که ریشه‌دار است می‌تواند آینه‌ی تمام‌نمای پاسخگویی به رسالت‌های نوین تلقی شود.

فصل اول

کلیاتی درباره‌ی نوع‌بندی تعاونی‌ها

۱-۱ مبادی نوع‌بندی به‌طور کلی و نوع‌بندی تعاونی‌ها

در سال ۱۶۶۷ میلادی دو نفر از پیروان دکارت (۱۶۵۰-۱۵۹۶ م.) به نام‌های آرنولد^۱ و نیکول^۲ به منطق ارسطو (تصور، تصدیق و برهان) بخش بسیار مهمی را افزودند و آن را «روش‌شناسی» نامیدند که به منطق «پرت رویال» معروف گشت و به کمک این منطق و روش‌شناسی، تعاریف، موضوعات، نوع‌بندی و... شکل و محتوای محققانه یافتند و راه‌های تدقیق و پژوهش سنجیده‌تر را هموار ساختند.

«نوع» مفهوم کلی واقعیت‌ها، امور و رویدادهایی است که در تقسیمات گوناگون دارای ماهیت و کیفیت یگانه و مشترک هستند؟

«نوع‌بندی» به معنای تمیزدادن و جدا کردن واقعیت‌ها، امور و رویدادها از لحاظ بنیادها و کارکردها بر پایه‌ی ماهیات، کیفیات و خصایص مشترک آنهاست.

در یک کلاس درس وقتی از تمایزها و تفاوت‌های فردی دانشجویان چشم می‌پوشیم و خصائص مشترک آن‌ها را در نظر می‌گیریم و می‌گوئیم: «همگی دانشجویان» در واقع به «نوع» یا مفهوم کلی آنان توجه کرده‌ایم. حال اگر این دانشجویان را از لحاظ مبانی کارکردی در مقایسه با جوانان هم سن و سال دسته‌بندی کنیم به «نوع‌بندی» پرداخته‌ایم.

1. Arnauld

2. Nicole

به «نوع»‌هایی که دارای اوصاف مشترک ذاتی باشند «جنس» گفته می‌شود. وجه تمایز یک «نوع» از «انواع دیگر» را «فصل» می‌نامند؛ مانند: جاندار بودن که هم شامل انسان است و هم شامل سایر حیوانات.

پس در «نوع‌بندی» امور، پدیده‌ها و واقعیت‌ها معمولاً از بدیهی‌ترین تمایزها و تفاوت‌ها شروع می‌کنند تا به پیچیده‌ترین ویژگی‌ها برسند و مجموعه‌ی این مقدمات را «مبادی» گویند. همه امور، پدیده‌ها، متغیرها و رابطه‌هایشان اعم از اقتصادی، سیاسی، معیشتی، زیستی، فرهنگی، تربیتی و... دارای یک وجود کلی یعنی چرخه‌های متحدالمرکز هستند و نیز هریک وجودی جزئی دارند؛ این وجودهای جزئی و کلی قانونمندی و نظام‌یافتگی روابط واقعیت‌ها و رویدادها را نشان می‌دهند.

۲-۱ تعریف و ویژگی‌های عام تعاونی‌ها

تعاونی، مشارکتی یک یا چندمنظوره برای مدتی نامحدود است به منظور پاسخگویی به نیازهای مادی و معنوی اعضای خود.

شاید در ظاهر اصطلاح «تعاون» و «تعاونی» ساده تقلی شود؛ اما در واقع ممکن است چندان چیزی از دو اصطلاح فوق به مفهوم دقیق، منطقی و محققانه ندانیم؛ شاید باور نداشته باشیم که «تعاون» در پاره‌ای موارد ریشه در مجموعه‌های زیستی، عصبی و رابطه‌های نظام‌مند طبیعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، تربیتی و... هم داشته باشد؛ بنابراین لازم است که مباحث «تعاون» و «تعاونی» از همه لحاظ بررسی شود تا مسائلی که فراراه شناخت آن قرار دارد برطرف شود.

۱-۲-۱ تبیین تعاونی‌ها

درباره‌ی تبیین کمیت و کیفیت یک تعاونی: تبیین کیفیت تعاونی به مفهوم توضیح علت آن است و جایگاه و در دانش و پژوهش هدایت شده خاص تعاونی مهم و وسیع است؛ درحالی‌که «تحلیل» جایش فقط در روش‌های شناخت تعاونی است و همه دانشورهای محققانه که متوجه نوجویی، نوآوری و خلاقیت هستند (اعم از تحقیق آزمایشی و غیرآزمایشی) به کمک بین قادر به تعمیق شناسایی و دخل و تصرف در متغیرها و

رابطه‌های آنها خواهند بود. بنابراین تبیین امور تعاونی به روابط و ارتباطات علی - کارکردی تعاونی می‌پردازد؛ درحالی‌که توصیف تعاونی مقدمه‌ی تبیین تعاونی است.

در تبیین کیفیت و خصائص تعاونی تأکید اصلی بر تغییرات متغیر وابسته (مثلاً تعاونی تولیدی یا تعاونی مصرف) توسط اطلاعات حاصل از تأثیرات چندمتغیر مستقل (مانند تعداد اعضا، تحصیلات اعضا، مقررات و قوانین مربوط به تعاونی تولیدی یا مصرفی، روحیه‌ی مشارکت و...) است.

البته نباید از تأثیر و تأثر و ارتباطات آشکار و نهان واقعیت‌های اجتماعی به‌ویژه تعاونی‌ها غفلت نمود حتی باید وجوه اشتراک و افتراق آنها را منظم‌اً تحت بررسی قرار داد و در این راه‌های می‌بایست. تا آنجا پیش رفت که بدانیم فرد، گروه و جمع در برابر انواع تعاونی‌ها ممکن است محتاج انگیزه‌ها، محرکات و اقدامات متفاوتی باشند یا در برابر هر نوع تعاونی، رفتارها، کنش‌ها و واکنش‌های مختلفی بروز دهند. پس یکی دیگر از اهمیت‌ها و و نقش‌های نوع‌بندی تعاونی‌ها در این است که بتوان شیوه‌ی رفتاری و کنش افراد را مورد پژوهش قرار داد و محرک‌های گونه‌گون را ارزشیابی نمود. مثلاً، برای جذب افراد در یک نوع تعاونی، در محیطی معین، پنج متغیر اساسی ممکن است مؤثر باشند و در محیطی دیگر شش یا هشت متغیر دست‌اندرکار گردند.

پس با نوع‌بندی تعاونی‌ها در محیط‌ها و زمان‌های متفاوت می‌توان مطالعات تطبیقی را قوت بخشید و تردید نیست که در مطالعات اجتماعی روش تطبیقی و مقایسه‌ای یکی از مهم‌ترین روش‌ها به‌شمار می‌آید:

به کمک روش تطبیقی مطالعه‌ی ساختار، کارکرد و آثار و نتایج انواع تعاونی‌ها می‌توان به‌پویی دائمی و روزافزون تعاونی‌ها را فراهم آورد تا ارضای نیازهای مادی (مربوط به خوراک پوشاک، مسکن و...) و نیازهای ایدئولوژیک (مربوط به شناخت مجموعه‌ی عقاید، ارزش‌ها و گرایش‌های فکری معمول) بنابر مقتضیات محلی و منطقه‌ای و فرهنگی و روند تعالی آنها صورت گیرند.

علاوه بر آن می‌توان تشخیص داد که مثلاً کدام نوع از تعاونی تولیدی، توزیعی و مصرفی در جامعه‌ای معین بیشتر پاسخگوی احتیاجات است یا در تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده ایفای نقش می‌کند؟ یا کدام تعاونی در توزیع مجدد درآمد

مؤثرتر است؟

۳-۱ اهمیت و نقش نوع‌بندی تعاونی‌ها

یکی از مهم‌ترین نقش‌های نوع‌بندی تعاونی‌ها، اهمیت دادن به ارائه‌ی تعاریف نظری و عملیاتی است تا پل‌ها و خطوط ارتباطی میان ذهن و واقعیت تعاونی تعیین و ترسیم گردد.

دیگر اینکه در پژوهش و آموزش علمی انواع تعاونی‌ها و کارکرد مطلوب آنها، کار جستجو، کشف و شناخت مسائل و حل مشکلات از طریق روش‌های علمی آسان‌تر صورت می‌گیرد و اوصاف و خصائص هر یک از تعاونی‌ها دقیق‌تر بررسی می‌گردد و هرگونه و هر درجه اصلاح، بازنمایی و بازسازی به سهولت انجام پذیرد؛ زیرا گستره و قلمرو هر یک از تعاونی‌ها وقتی که مشخص شود آنگاه می‌توان به امور زیر عالمانه دست زد:

الف) کنش و واکنش‌های مربوط به نیازهای مادی و معنوی و پاسخگویی به آنها.
ب) برداشت‌های حسی، عاطفی، ذهنی و عقلی واقعیت‌ها و احتیاجات و متعادل نمودن آنها.

ج) کارکردهای ارادی و غیرارادی امور فوق و آثار و نتایج آنها.
تا به دور از هرگونه نظر و عمل برای تثبیت و تعالی و رعایت اصول و ضوابط بارور تعاونی‌ها و اثربخشی آنها در جذب و گرایش روزافزون اعضا اتخاذ تدابیر شود و بر کنار از تظاهر و نمایش، مردم را به مشارکت حسی، عاطفی، فکری و عملی متمایل ساخت.

مبادی نوع‌بندی تعاونی‌ها در واقع پیوند و ارتباط دادن امور بدیهی همیاری و تعاونی با احتیاجات مادی و معنوی شناخته و ناشناخته است و به اصطلاح نوعی پل‌زدن برای پاسخگویی به نیازهای فرد، گروه و جامعه و در نهایت جامعه بشری است. مثلاً در بدو تأسیس تعاونی‌ها رفع نیازهای مادی (خوراک، پوشاک، مسکن و نظایر اینها) موردنظر بود که دامنه آن به نیازهای غیرمادی گسترده شد.

مجموعه‌ی مبادی و مقدمات نوع‌بندی همیاری و تعاونی‌ها از دو جنبه تشکیل

شده است:

۱. مبادی عام نوع‌بندی که برای تشکیل انواع تعاونی و رعایت موازین آن در چارچوب خاص الزامی است؛ مانند اهمیت دادن به نقش همسازی و همبستگی اعضای جامعه.

۲. مبادی خاص نوع‌بندی که در تبیین کیفیت و ماهیت ویژه هر یک از انواع تعاونی‌ها مطرح است؛ مانند اینکه بگوییم: اعضای یک شرکت تعاونی تولید بیش از کارکنان یک شرکت خصوصی تولیدی از ارزش افزوده محصول و کالا بهره‌مند هستند. نوع‌بندی ممکن است به دو صورت صورت بگیرد:

۱. آگاهانه و ارادی

۲. طبیعی و غیرارادی و بر پایه‌ی روند ملاحظات و نیازهای عادی در نوع‌بندی آگاهانه و ارادی مبنای تقسیم‌بندی، یک یا چند ویژگی برجسته است؛ به عبارت دیگر تفکیک و تقسیمات به صورت (شکل) و محتوای معقول، منطقی و حساب شده است؛ درحالی که تقسیم‌بندی عادی و غیرارادی بدون برنامه‌ریزی قبلی و ملاحظات آگاهانه انجام می‌گیرد.

در نوع‌بندی همیاری و تعاون و تعاون‌ها مفهوم کلی انواع و اقسام همیاری‌ها و تعاونی‌هایی موردنظر است که واجد ماهیت و کیفیت یگانه و جریان، عملکرد و آثار و نتایج مشترک هستند.

از جنبه‌ای دیگر مبادی نوع‌بندی تعاونی‌ها را هم از لحاظ موضوع مورد بررسی و هم از نظر ماهیت و کیفیت تعاونی‌ها و هم از نظر روش‌های بررسی می‌توان تحت‌نظر قرار داد.

بی‌شک نوع‌بندی‌های تعاونی‌ها مطابق آنچه که تاکنون مطمح‌نظر قرار گرفته در پژوهش‌های پیشرفته فعلی و آتی به منزله‌ی پیش‌نیاز و پیش‌فرض‌های بدیهی به‌شمار می‌آیند؛ زیرا در نگرش سیستمی (نظام‌یافتگی) به تعاون و تعاونی‌ها ممکن است به انواع و ترکیبات جدیدتر نیاز باشد.

در هر حال انواع و اقسام تعاون و تعاونی‌ها به مشترکاتی محتاج‌اند مانند: تعاون حسی، تعاون عاطفی، تعاون نظری و فکری، تعاون عملی و کارکردی.

علاوه بر مشترکات فوق‌الذکر نوع‌بندی تعاونی‌ها اهمیت نقش خاص خود را دارد.

۴-۱ ضوابط مختلف نوع‌بندی تعاونی‌ها

ضوابط نوع‌بندی تعاونی‌ها را در هر جامعه‌ای وضعیت روحی و روانی مردم آن از یک‌سو و نیازهای مادی و معنوی اعضای جامعه از سوی دیگر مشخص می‌کند. اینکه مجموعه‌ی اعضای یک جامعه در چه مرحله‌ای از گذار تاریخی - فرهنگی و تربیتی، اقتصادی و سیاسی هستند و تا چه میزان قادر به تشخیص صحیح و بهنگام احتیاجات واقعی خویش و تمیز آن از نیازهای غیرواقعی می‌باشند و همین‌طور تا چه اندازه آمادگی پذیرش و استقبال از تعاونی را دارند در ایجاد و تعیین و ترسیم ضوابط یک تعاونی فعال تعیین‌کننده است.

با این حال تعیین ضوابط برای هر یک از انواع تعاونی‌های موفق به تجارب پژوهشی محققان دانش‌های انسانی - اجتماعی احتیاج است، که تاکنون چندین اصل را برای تعیین ضوابط نوع‌بندی تعاونی‌ها مشخص کرده‌اند که مهم‌ترینشان عبارتند از:

الف) موضوع اساسی تعاونی؛

ب) شکل و محتوای فعالیت و عملکرد تعاونی؛

ج) اعضای تعاونی (عضویت و استقبال از تعاونی)

د) وظایف سازمان‌های تعاونی؛

موضوع اساسی تعاونی

موضوع اساسی تعاونی‌ها را ماهیت و کیفیت و نیز وضعیت حقوقی آنها به لحاظ قانونی - رسمی بودن، سنتی و غیررسمی بودن، امور اساسنامه‌ها و آئین‌نامه‌ها و مواردی نظیر آنها تشکیل می‌دهد؛ در واقع می‌توان گفت که ضابطه اصالت موضوع یکی از پایه‌های تعیین‌کننده دسته‌بندی تعاونی‌هاست.

شکل و محتوای فعالیت و عملکرد

شکل و محتوای فعالیت و عملکرد تعاونی را گستره‌ی فعالیت تعاونی‌ها در زمینه‌های مختلف صنعت، کشاورزی - دامداری و خدمات یا بسترهای تولید، توزیع و مصرف تشکیل می‌دهد.

اعضای تعاونی

اعضای تعاونی و کم و کیف استقبال آنان از تعاونی براساس خواست‌ها در قلمروهای اقتصادی و فرهنگی و غیره برای تعیین الگوها و ضابطه‌ها اهمیت ویژه دارند.

وظایف سازمان‌های تعاونی

همین‌طور وظایف سازمان‌های مختلف تعاونی در ضوابط خاص تعاونی مؤثر است تا حدی که ممکن است با ضوابط تعاونی‌های دیگر همخوانی نداشته باشد. به عبارت دیگر در هر نوع خاصی از تعاونی‌ها خصوصیات و اموری ویژه وجود دارد که ضمن برخورداری از ماهیت‌ها و کیفیت‌های عمومی‌تر و مشترک، دارای جهات و جنبه‌های خاص برای پاسخگویی به نیازهای مادی و معنوی، و فردی، گروهی و جمعی هستند؛ مانند: تعاونی تولیدی، تعاونی توزیعی و تعاونی مصرفی. بی‌تردید کارکردهای متفاوت هر یک از تعاونی‌ها از دیگر انواع، کنش‌ها و واکنش‌های متمایزی را در اعضای جامعه‌ها پدید می‌آورد و علاوه بر آن، سیاست‌گذاری، اهداف و برنامه‌ریزی متفاوتی را مطرح می‌سازد.

بنابراین شکل و محتوای یک تعاونی در رابطه با نیازهای اعضای جامعه، ضوابط ویژه‌ای را طلب می‌کند و عضویت در آن تعاونی مستلزم پذیرش آن ضوابط است.

اصولاً در هرگونه فعالیت و عملکرد جمعی یک سلسله ضوابط عام وجود دارد و به موازات آن ضوابطی خاص برای گونه‌ای یا نوعی تعیین و تنظیم می‌گردد. برای مثال تعاونی تولیدی، توزیعی و مصرف در بخش کشاورزی یا امور روستایی دارای ویژگی‌ها و ضابطه‌های خاص خود است. بنابر تجارب پژوهشی دست‌اندرکاران تعاونی‌ها، محیط اجتماعی (اقتصادی، فرهنگی، تربیتی، سیاسی و معیشتی و...) نقش بارزی در تحقق،

باروری و اثربخشی ضوابط انواع تعاونی‌ها ایفا می‌کند؛ لذا در تعیین و تدوین ضابطه‌ها برای هر نوع از تعاونی می‌بایست ملاک‌ها و معیارهای متعدد و متنوعی را در نظر گرفت و حتی از آداب، رسوم، سنت‌ها، ارزش‌ها، هنجارهای منتشر در جامعه و نیز اوضاع و احوال اقتصادی، جمعیتی، معیشتی و غیره غفلت ننمود.

پس ضوابط انواع تعاونی‌ها تابع اصول، قواعد و تجارب است و وقوف به گستره و قلمرو فعالیت در رابطه با روحیه و زمینه‌ی مشارکت گروهی و جمعی حائز اهمیت است.

با توجه به مطالب فوق تعیین ضوابط اصولی برای انواع و اقسام تعاونی‌ها متکی بر هشت بند زیر خواهند بود که مجموعاً پیکره‌ی سازماندهی تعاونی‌ها را به جریان عادی سوق می‌دهند:

برنامه‌ریزی^۱، سازمان‌دهی^۲، رهبری و تصمیم‌گیری^۳، کسب اطلاعات^۴ (محققانه)، هماهنگی^۵، عضویت^۶ و بودجه‌بندی^۷.

پس تعیین اهداف، شناخت احتیاجات واقعی اعضاء، گردآوری اطلاعات و تدقیق درباره‌ی تأثیرات و ارتباطات، چه در زمینه‌ی تعاونی‌های موفق و چه در زمینه‌ی موقعیت و وضعیت محیط، منطقه و محل (جامعه‌ی موردنظر)، ارزیابی‌های صحیح، انتخاب درست‌ترین راه‌های ممکن، بررسی مستمر جریان کار، ترتیب و ترکیب عناصر مطلوب شبکه‌ی ساختاری یک تعاونی و بسیاری نکات دیگر الزامی است.

مع‌ذک در نوآوری و نوسازی انواع تعاونی‌ها از لحاظ حقوقی، اهداف، عملکردها، گستره و زمینه‌ی فعالیت‌ها و نوع فعالیت‌ها و ضوابط مربوط می‌توان به یافته‌های پژوهشی محققان دانش‌های انسانی، اجتماعی به‌ویژه جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی رجوع کرد و امر انعطاف‌پذیری و اصلاح مداوم ساختار و کارکرد تعاونی‌ها را مدنظر قرار داد؛

سرانجام در ضابطه‌بندی و بررسی معیارها، الگوها و مدل‌های تعاونی تدقیق و

-
1. planning
 2. organizing
 3. directing
 4. reporting
 5. coordinating
 6. staffing
 7. budgeting

عنایت به موارد زیر می‌تواند کارساز و مفید واقع گردد:

(الف) توجه به موضوع خود انسان و تدارک شرایط و روابط مطلوب در عناصر حسی، عاطفی، فکری و عملی او و فراهم آوردن ترکیبات موزون از آنها (یعنی توجه به تربیت‌ها و معرفت‌ها و...).

(ب) آنچه که در خارج از خود انسان وجود دارند ولی با انسان در تأثیر و تأثرند مانند: اغلب متغیرهای دست‌اندرکار در مجموعه و زیرمجموعه‌های تعاونی‌ها مانند: ارتباطات، بازخوردها^۱ و پسخوراندها^۲.

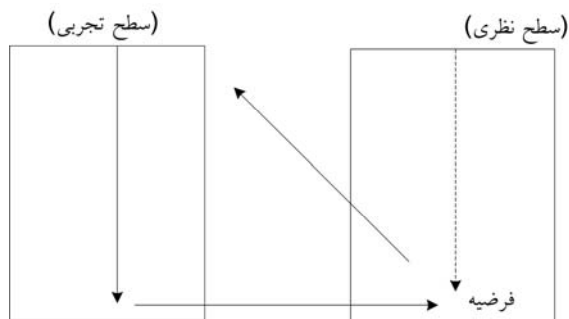
۵-۱ سطوح نظری و تجربی پژوهش‌های مربوط به تعاونی‌ها

یکی از مهم‌ترین تعاریف علم، کشف و شناخت رابطه‌هاست؛ به‌عنوان مثال: رابطه و تعامل عوامل و متغیرهای^۳ مؤثر در تشکیل و توفیق تعاونی‌ها با همدیگر و اثربخشی انحصاری و مشترک عوامل و متغیرهای مزبور در تعاونی یعنی متغیر وابسته و محوری^۴ محوری^۴ از یک‌سو و تأثیر و تأثر یک تعاونی با سایر تعاونی‌ها و همچنین تأثیرات و ارتباطات تعاونی‌ها با سایر امور و پدیده‌های اقتصادی، فرهنگی، تربیتی، علمی.

در بررسی و پژوهش‌های مربوط به تعاونی‌ها از دو سطح نظری^۵ و تجربی^۶ (تجربه‌ی تحقیقی) استفاده می‌شود: سطح نظری با فرضیه‌ها، نظریه‌ها و سؤال‌ها و راه و رسم استفاده از ادبیات مسئله برای فرضیه‌سازی به‌ویژه رابطه‌ی سؤال‌ها و فرضیه‌ها با نظریه‌های ارائه شده مربوط به تعاونی‌ها سروکار دارد.

سطح تجربی با روش‌ها، اطلاعات، تحلیل، تعلیل و ترکیب و استنباط‌های پژوهشی درگیر است. هر چند سطح تجربی تحقیق مربوط به تعاونی حق و تو دارد ولی همواره لازم است که اصالت را به سطح نظری و نظریه‌ای داد؛ زیرا علیت‌های مرتبط با تعاونی از این سطح استخراج می‌شود:

1. attitudes
2. feed -ackb
3. independent variable
4. dependent variable
5. Theoretical level
6. level Mpiricale

(توضیح: در فاصله‌ی فرضیه و سطح تجربی پژوهش‌های مربوط به تعاونی،

تعاریف عملیاتی و مفاهیم مندرج در فرضیه جای می‌گیرد.)

بی‌شک پژوهش درباره‌ی امور تعاونی و علل و عوامل توفیق یا عدم توفیق تعاونی‌ها یکی از ضرورت‌های حیات تکاملی آنهاست؛ به‌ویژه که امور، پدیده‌ها و متغیرها همواره در تغییر هستند و به موازات این تغییرها می‌بایست تجارب پژوهشی همیشه تکرارپذیر شود. برای مثال: یکی از علل و عوامل رشد و توسعه‌ی اقتصادی - اجتماعی و علمی - تکنولوژیک (مربوط به شناخت تدابیر فنی) در کشورهای صنعتی پیشرو تحقق نظام تأمین بوده است مانند: تأمین معیشت، تأمین شغلی، تأمین فکری - ذهنی و تأمین‌های دیگر از جمله: بیمه‌های اجتماعی در انواع اقسام خود که به‌عنوان نمونه نام می‌بریم و تعاونی‌ها با نظام تأمین اجتماعی دارای ارتباطات آشکار و نهان متعدد می‌باشند؛ پس اگر تحقیقات مربوط به تعاونی‌ها مستمر باشد و تعمیق یابد خواه ناخواه با تحقیقات مربوط به نظام تأمین اجتماعی به درجه‌هایی تنگاتنگ می‌گردد و یافته‌هایشان در برخی موارد جوش می‌خورد که بر آن پایه: سیاست‌گذاری‌ها، تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ها و اقدامات صحیح‌تر و مفیدتر می‌شود.

اگر در پاره‌ای موارد می‌بینیم که در کشورهای در حال توسعه یا کم رشد بسیاری از تعاونی‌ها حباب‌وار ظاهر می‌شوند و سپس بر اثر پاره‌ای مشکلات و موانع پیش‌بینی نشده ناپدید می‌گردند ناشی از اقدامات مبتنی بر اطلاعات صرف است و ضعف تحقیقات علوم انسانی - اجتماعی. (می‌دانیم که مرحله جمع‌آوری اطلاعات تعاونی از میان انبوه سرسام‌آور داده‌های مباحث انسانی - اجتماعی شاید حدود ده درصد مراحل یک تحقیق نسبتاً کامل است.)

البته در تحقیقات مربوط به تعاونی‌ها می‌بایست از روش‌های مختلف پژوهشی استفاده کرد نه فقط از یک یا دو روش؛ مانند: روش‌های توصیفی^۱ آماری، تاریخی، تطبیقی، روان‌شناختی اجتماعی، جامعه‌شناسی و بررسی‌های موردی و نظایر اینها. نباید فراموش کرد که در تعاریف عملیاتی تحقیقات تعاونی حتی‌المقدور مقیاس‌های اندازه‌گیری و تجربه شده که دیگران را باید محلی و خانگی کرد و با مقتضیات شرایط و روابط هر جامعه انطباق داد.

۶-۱ انسان، علم و تکنولوژی در رابطه با تعاونی

برای آماده‌سازی آدمی جهت فعالیت‌های تعاونی و توفیق در آن‌ها می‌بایست از دوره‌ی کودکی احساس، عواطف، اذهان و افکار اعمال در محیط‌های خانه، مدرسه و جامعه‌ی وسیع در معرض تربیت‌ها و تعلیم‌های متناسب واقع شوند و به‌کارهای گروهی، تیمی و جمعی (چه تنی و چه ذهنی) خو و عادت کنند و به اصطلاح برای هر گونه‌نظر و عمل با همدیگر ذوب شوند.

کیفیت زیستن در جامعه و جامعه‌طلبی (یا جامعه‌پذیری) در مقابله با خودمداری و خودپرستی و تکروی بسیار حساس است.

فروید^۲ و دورکیم^۳ از دو سو حرکت کردند ولی در آثار و نتایج عمومی و اجتماعی توتیمسم^۴ در جامعه‌های ابتدایی (به‌ویژه در کلان‌ها و قبایل ابتدایی) که موجبات همدلی، تفاهم، همیاری و همبستگی اعضای جامعه‌های مزبور می‌شد به هم رسیدند.

به‌نظر دورکیم مناسک ادواری و منظم فعالیت‌های مذهبی نوعی بازبینی و بازآفرینی وحدت و همبستگی اجتماعی را در پی داشت که در قرون بعد و حتی امروزه در گردهمایی‌های سالانه احزاب و گروه‌های رسمی نیز متجلی است.

در قرون و سطحی (از حدود قرن چهارم تا حدود قرن چهاردهم میلادی یعنی

۱. روش توصیفی مقدمه تبیین explanation است؛ در روش توصیفی بیشتر از دو حس دیدن و شنیدن استفاده می‌شود؛ از این روش از ساده‌ترین تا پیچیده‌ترین مراحل می‌توان استفاده کرد.

2. S. Freud

3. E. Durkheim

4. Totemism

حدود هزار سال) آرتل‌های^۱ ابتدایی یکی از جلوه‌ها و نمودهای شرکت‌های تعاونی بدون اساسنامه بوده‌اند.

در دو قرن اخیر به‌ویژه، در قرن بیستم میلادی با تأسیس مؤسسات و سازمان‌های علمی - تحقیقی تعاونی توانستند بنابر شرایط، روابط، ساختارها، کارکردهای اجتماعی هر جامعه کار بررسی تعاونی‌ها را انجام دهند و بتوانند با رعایت اصول و ضوابط و وضع مقررات متناسب در جذب، مبادله و ارتباط اعضای جامعه‌ها اتخاذ تدبیر کنند و مشارکت حسی، عاطفی، فکری و عملی را تقویت نمایند و ضعف‌های مربوط به تبادل اطلاعات بهنگام و صحیح و برقراری ارتباطات و انجام تحقیقات را عالمانه و با بهره‌گیری از تکنولوژی پیشرفته از میان بردارند و تأسیس و تشکیل و تحقق اهداف انواع و اقسام تعاونی‌ها را سهل گردانند و نظم و نظام امور مرتبط را دوام و قوام دهند و تا جایی که انعطاف‌پذیری مطلوب و مقبول اهداف و کارکردهای تعاونی‌ها نیز مدنظر واقع شود و آمادگی جهت مقابله با موانع و مشکلات حتی پیش‌بینی نشده قوت گیرد.

امروزه با به میان آمدن و به‌کارگیری ابزارها، تجهیزات و تکنولوژی پیشرفته قادرند کنش‌ها، واکنش‌ها و واکنش‌های متقابل^۲ تعاونی‌ها و سایر مؤسسات را که از پیچیدگی‌های فراوان برخوردار شده‌اند سامان ببخشند و آینده‌نگری و دوراندیشی را دقیق‌تر کنند؛ زیرا در عصر حاضر مسائل بلوغ ذهنی و فکری در رابطه با پاسخگویی به نیازهای مادی و معنوی بیش از گذشته قابل توجه شده است و چندمنظوره شدن برخی از تعاونی‌ها هم به‌همین منظور ضرورت وجودی پیدا کرده است و مسئولیت‌پذیری و مدیریت گسترتری امری حیاتی گشته است.

ازین‌رو بازبینی و بازنمایی هر چه عاجل‌تر تعاونی‌های موجود به کمک تکنولوژی و عالمان و عاملان، روند محققانه خود را توسعه و بسط می‌دهند؛ تا مشارکت، همبستگی و تعاون به مدد تعاونی‌ها نه تنها شکل و شیوه‌ای از زندگانی اجتماعی شود بلکه در زمره اساسی‌ترین و پاسخگوترین عوامل برای رفع نیازها به‌شمار آید؛ به‌ویژه هنگامی که از تعاونی‌های بیمه، تعاونی‌های افزایش محصول، تعاونی‌های توزیع مجدد درآمدها، تعاونی‌های حفظ و حراست از منابع و ثروت‌های طبیعی،

1. Artel

2. interaction

تعاونی‌های مربوط به بازیابی اجزاء و عناصر فرهنگ کهن (غیرمادی) و باورها و رفتارها و امثال اینها سخن می‌رود!

وقتی اعضای یک روستا با یک محله در ساختن راه و جاده و سایر امور مانند آبرسانی و غیره مشارکت تام دارند احتمال این که بتوانند در سایر مسائل جدید و پیچیده رو به افزایش همیاری کنند زیادست؛ هر چندگرایش فرد و گروه نسبت به تعاونی‌های فنی، مهندسی، کشاورزی و غیره سودآورتر و سریع‌الاثرت‌ر بوده باشد.

همیاری و همکاری در جهات و جنبه‌های متنوع زندگانی نه تنها مایه‌ی دلگرمی و ارضای نیازهای عاطفی و عقلی است بلکه موفقیت‌های مادی و تکنولوژیک از یک سو و خوشی‌های بسیار به همراه دارد؛ بی‌شک پای‌بندی به موازین معنوی و حرکت به سوی نظام‌یافتگی و قانون‌مندی پایان‌ناپذیر است.

داشتن اساسنامه، آئین‌نامه، مقررات و از طرفی و انضباط و وجدان کاری و مشارکتی و تقارن و نزدیکی روحی و فکری لازم و ملزوم یکدیگرند.

گرچه اصول تعاونی را چدیل^۱ (که در فصل‌های بعدی شرح داده خواهد شد) با تفاوت‌هایی در جهان امروز پذیرفته شده اما ساختارها و عملکردهای متعدد و متنوع و دوام و قوام تعاون و تعاونی‌ها همچون گذشته نمی‌باشد (البته بسیاری از مقررات مشابه‌اند).

البته نباید فراموش کرد که تغیرو تبدیل و تحویل امور مادی در شرایط جهان حاضر بسی سریع‌تر از تغییر و تبدیل و تحویل امور غیرمادی حرکت دارد و متغیر می‌شود.

۷-۱ جنبه‌ها و رهیافت‌های تعاونی‌ها

تعاونی‌ها را از جنبه‌های متفاوت می‌توان بررسی کرد مانند: مرفولوژی اجتماعی^۲، فیزیولوژی اجتماعی، امور مدنی و حقوق، مردم‌شناختی و غیره. و در نهایت تأثیر و تأثیرها و ارتباطات درونی و برونی امور فوق‌الذکر با منشأها، رهیافت‌ها و عملکرد و آثار و نتایج تعاونی‌ها را مطالعه نمود و جهات و جنبه‌های مختلف شان را شناسایی

کرد.^۱

بی‌شک شکل‌ها و محتوای مختلف اجتماعی از جمله ساخت (جنسی و سنی) و حرکات (میزان زاد و ولد و مهاجرت‌ها) جمعیتی، تجارب انتظام‌یافته اعضای جامعه و بسیاری امور دیگر در تحقق نظام تعاونی اقتصاد کشور نیز مؤثرند و به موازات آن، نظام ارتباطات، انواع و اقسامی از هماهنگی و همکاری را بروز می‌دهند.

سازمان‌ها و شرکت‌های تعاونی بابرخورداری از کنش‌های متقابل اعضای خود و تربیت و تقویت احساس مسئولیت و مشارکت در امور جاری، راه‌های گوناگون ذهنیت و رفتار مثبت و مولد در سایر امور زندگانی را هموارتر می‌سازند و حتی امید به آینده، دورنگری، حسابگری و برنامه‌ریزی و موارد مشابه دیگر را بیشتر می‌کنند؛ در این فرضیه می‌توان از تعاونی‌های پس‌انداز، تولیدی و شبکه ارتباطات توزیعی و فروش یاد کرد.

برقراری روابط مثبت و سالم و پویا میان اعضای یک تعاونی و مآلاً بین اعضای تعاونی‌های مختلف از آثار و ثمرات آشکار تعاونی‌های است.

نقش مشارکت در انتخاب هیئت مدیره و اتخاذ تدابیر سنجیده در تصمیم‌گیری‌ها قادر است این قبیل همیاری‌ها را در امور اجتماعی - سیاسی و حتی روابط خانوادگی تسری دهد و عقل حسابگر و دوراندیش را به منظور بهره‌یابی منطقی و سنجیده به کار گیرد و آن هم موافق مقتضیات زمان و مکان.

انطباق با زمان و محیط سبب می‌گردد تا الگوهای رفتاری استانداردپذیر شوند و اندازه‌داری و اندازه‌گیری مطرح شود و پذیرش تغییر و انعطاف در هر زمینه آسان گردد و از همه بالاتر روحیه مشارکت و تعاون ریشه‌دارتر شود.

آنچه مورد تأکید است اینست که کمتر واژه و اصطلاحی به اندازه‌ی اصطلاح «تعاون» و «کارکرد تعاونی» از تنوع و تعدد مفهوم برخوردار می‌باشد؛ مع‌ذلک هر مفهوم به مفهوم دیگر یاری‌رسان است.

(نکته: مدیریت روندگرای کشوری همچون ژاپن و مدیریت نتیجه‌گرای غربیان در کشوری همچون کشور ما به تنهایی ممکن است پاسخگوی نیازهای مادی و معنوی

۱. به کتاب «تأمین و رفاه اجتماعی» اثر مؤلف، انتشارات دانشگاه پیام‌نور، مباحث مربوط به نظام و تعامل امور اجتماعی رجوع فرمائید.

نباشد بلکه آمیزه‌ای از آن دو شاید مناسب‌تر باشد).

توجه به ارزش‌ها و قابلیت‌ها، سنت‌ها، هنجارهای مدون (قوانین و مقررات) و منتشر برای ثمردهی هرچه افزون‌تر جریان‌های کار تعاونی‌ها واجد اهمیت خاص هستند و در نظام‌یافتگی امور تعاونی تأثیر به‌سزا دارند؛ زیرا به تمامیت هستی فرد جامعه وابسته‌اند و به پویایی متنظم (سیستماتیک) تعاون و تعاونی مدد می‌رسانند؛ از همین روست که در مباحث اجتماعی مانند امور تعاونی، کاربرد روش‌های تحلیلی لازم است ولی کافی نیست؛ زیرا این «اصل ترکیب» است که ارتباطات آشکار و نهان اجزاء و عناصر امور تعاونی را پدید می‌آورد؛ به‌طوری‌که دخل و تصرف در هر جزء در اجزاء دیگر مؤثر می‌شود.

مهم‌ترین جنبه‌ها و رهیافت‌ها

الف) جنبه‌های ارزشی، تشریفاتی و مقرراتی تعاونی

مثال - وقتی که یک تعاونی خاص در شرف تأسیس است، نخست افرادی که داوطلبانه به عضویت آن درمی‌آیند قبلاً ارزش‌هایی را نسبت به تعاونی مزبور قائل می‌شوند و برایش اعتبار و اهمیت می‌دهند. سپس جنبه‌های تشریفات مربوط به عضویت به میان می‌آید و در نهایت مسئله‌ی قبول اساسنامه و آئین‌نامه و رعایت مقررات و موازین تعاونی مطرح می‌شود و اعمال می‌گردد و افراد داوطلب بر آن پایه عمل می‌کنند.

ب) توجه به اهداف، راه‌های تحقق آنها، ساختار و کارکرد تعاونی و چگونگی

پاسخگویی به نیازها

در هر صورت هر نوع از تعاونی‌ها بخشی یا بخش‌هایی از نیازهای فرد، گروه و جامعه را رفع می‌کنند که افراد به تنهایی قادر به تأمین آن نیستند.

چنان‌چه جنبه‌ها و رهیافت‌های فوق‌الذکر از میان رود یا کارآمدی‌شان تضعیف گردد تزلزل و تضعیف تعاونی عدول‌ناپذیر خواهد شد.

از لحاظی دیگر جنبه‌ها و رهیافت‌های تعاونی‌ها که در این کتاب بیشتر موردنظر است عبارتند:

۱. از لحاظ حقوقی: قانونی - رسمی و مشروع، سنتی و غیررسمی؛ مباحث

حقوقی و حقیقی اعضا.

۲. از نظر گستره‌ی فعالیت یک منظوره و چندمنظوره.

۳. از حوزه‌ی عملکرد در بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات.

۴. در زمینه‌ی فعالیت مانند: تعاونی‌های تولیدی، توزیعی و مصرفی.

۵. از جنبه‌ی نوع فعالیت: تعاونی تهیه و توزیع، اعتبار، مسکن، بیمه، حمل و نقل، معادن و غیره.

در هر حال کشف روابط علی^۱ و غایی^۲ در رهیافت‌های تعاونی‌ها دارای اهمیت خاص است؛ علاوه بر آن برخی به جنبه‌ی کمی تعاونی اصرار دارند مثلاً معتقدند که تعداد اعضای تعاونی نباید از حدی معین بیشتر شود و بعضی به کثیرالعهده بودن تعاونی‌ها تأکید می‌نمایند و اهمیت آن را شرح می‌دهند. گروه اول محدودیت اعضا را موجب افزایش اعتماد، تفاهم و مشارکت متقابل اعضا می‌دانند.

بعضی هم عقیده دارند که نهضت تعاونی یک جنبش و حرکت حساب شده معنوی است هر چند ناظر بر رفع نیازهای مادی بوده باشد.

۸-۱ تحلیل، ترکیب و ارتباط‌های امور انسانی - اجتماعی در رابطه با تعاونی‌ها

پس از هر تحلیل در مسئله‌ی تعاونی ناگزیریم با تکیه بر تبیین علمی تعاونی (حکمیت واقع‌بینانه تعاونی) به تألیف و ترکیب اجزاء و عناصر تعاونی یعنی تمامیت یک تعاونی متوجه شویم و نظام یافتگی آن را بررسی کنیم و در مرحله بعدی ارتباط‌های^۳ امور انسانی - اجتماعی دیگر را در رابطه با تعاونی و تعاونی‌ها بشناسیم؛ می‌دانیم فرد، گروه و جامعه و نیز، نهادها^۴ و سازمان‌ها (از جمله شرکت‌های تعاونی) همواره در تأثیر و تأثرند و حتی در پاره‌ای موارد ارتباطات مثبت و منفی کاملاً چشمگیر می‌شود. و چنانچه این ارتباط‌ها ضعیف و گسسته عمل کنند تحقق اهداف تعاون‌ها (اعم از مادی و معنوی) ممکن نمی‌شود.

بی‌شک کنش ارتباط‌های فوق‌الذکر مبتنی بر مبادله‌ی نقش‌های عوامل و

1. causality

2. finality

3. communications

4. institutions

متغیرهای مربوط به تعاونی در مجموعه‌ی واحدهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، علمی، بهداشتی و غیره است و چون نقش‌های مزبور متعددند لذا تأثیر و تأثرها و ارتباطات هم تعدد و تنوع پیدا می‌کنند. در جهت سالم‌تر ساختن نظام ارتباطات در درون یک تعاونی و میان تعاونی‌ها با سازمان‌ها، واحدها و بنگاه‌های اقتصادی - اجتماعی (به مفهوم عام) لازم است از دو مقوله‌ی گسترده بهره‌مند شد: ۱. نظام اطلاعات مربوط به تعاونی ۲. نظام تحقیقات مربوط به تعاونی: شک نیست که در عصر حاضر به کمک وسایل و تجهیزات پیشرفته تبادل اطلاعات سهل‌تر از برقراری ارتباطات مطلوب و سازنده می‌باشد.

پس همگامی مثبت تعاونی‌ها به منظور پاسخگویی به نیازها منوط بر همسویی نظام اطلاعات، نظام ارتباطات و نظام تحقیقات تعاونی‌هاست. هر قدر ساختار و کارکردهای واحدهای تعاونی سنجیده‌تر و مثبت‌تر گردند به همان اندازه نیاز به ارتباط‌های معقول و منطقی بیشتر می‌شود.

هر اندازه از نظر زمانی جلوتر می‌رویم مسئله‌ی ترتیب و ترکیب تعاونی‌ها و استفاده از ارتباط‌های قوی برای تحقق اهداف تعاونی‌ها حساس‌تر می‌گردد؛ ازاین‌رو مسئله‌ی مدیریت‌ها و رهبری‌ها برای امور تعاونی و رفع موانع و مشکلات آن اهمیت ویژه دارد که در فصل دوم این کتاب به این مهم نیز خواهیم پرداخت و در اینجا تنها به طرح چندسؤال بسنده می‌کنیم:

۱. تحلیل، ترکیب و ارتباط‌های امور انسانی - اجتماعی در رابطه با تعاونی‌ها چگونه قابل بررسی است؟
۲. مدیریت و ارتباط‌های درونی و برونی تعاونی‌ها تا چه حد تحقق اهداف تعاونی‌ها را میسر می‌سازد؟
۳. چگونه و با چه شیوه و روش‌ها می‌توان موانع و مشکلات فرا راه تعاونی‌ها را از میان برداشت؟
۴. نقش اعضای تعاونی‌ها و سطح اطلاعات، آگاهی‌ها و دانش‌های آنان در باروری و موفقیت تعاونی‌ها تا چه پایه است؟
۵. با اتخاذ کدام تدابیر می‌توان میان شناخت‌ها و عملکردهای تعاونی‌ها ارتباط مقتضی و مطلوب برقرار کرد؟